

Євродок об'єднує і консолідує

У формуванні та реалізації освітньо-наукової політики Європейського Союзу беруть участь як окремі держави-члени, так і пан'європейські організації, що об'єднують різні категорії зацікавлених сторін, безпосередніх учасників та суб'єктів академічної діяльності, студентів університетів, дослідників, аспірантів і молодих науковців. Сильна політична та суспільна позиція таких громадських об'єднань, їх активне залучення до процесів законотворчої діяльності та лобіювання інтересів цільових груп академічного середовища обумовлює ефективність політики як ЄС, так і окремих країн у сфері наукових досліджень і вищої освіти.

Особливе місце у Європейському просторі вищої освіти (ЕНЕА) та Європейському дослідницькому просторі (ERA) відведено молодим науковцям – як ключовому об'єкту управлінського впливу та освітньо-наукової політики. Адже сприяння професійному становленню науковців, програми розвитку наукової кар'єри шляхом ефективною системи фінансування наукових досліджень, грантів і проектів – це стратегічна діяльність із формування наукового потенціалу ЄС. Тому молоді вчені повинні теж бути активними стейкхолдерами у процесі формування політики та її реалізації.

На рівні ЄС такою потужною організацією, що об'єднує молодих науковців з різних країн є Європейська рада аспірантів та молодих учених – Eurodoc, утворена у 2002 р. та зареєстрована як міжнародна, пан'європейська некомерційна організація у Брюсселі. Євродок – це конфедерація 35 національних асоціацій аспірантів і молодих дослідників країн Європейського Союзу та Ради Європи, яка покликана консолідувати молодіжне академічне середовище в Європі та представляти його інтереси на європейському рівні. Пріоритетом Євродоку є діяльність у контексті розвитку ERA, у якому всі науковці матимуть однаковий статус дослідників-професіоналів і відповідно рівні права та можливості (фінансування, соціальний захист, пенсійне забезпечення), відстоювання інтересів молодих науковців, зокрема, поліпшення умов їх праці та підвищення якості вищої освіти і науки; вдосконалення підготовки наукових кадрів та програм кар'єрного розвитку, незалежно від безпосередньої належності до академічного сектору; підтримка ініціатив організацій-членів та лобіювання інтересів молодих учених на всіх рівнях взаємодій; зміцнення співпраці між національними організаціями, створення платформи для обміну ідеями та досвідом діяльності національних організацій молодих науковців, їх співпраці з ключовими стейкхолдерами у системі вищої освіти і науки, формування спільної позиції щодо політики стосовно молодих науковців у Європі.

Євродок формує політичні пропозиції та надає рекомендації академічним, колегіальним та державним інституціям із питань, які стосуються аспірантів та

молодих учених Європи. Він є стратегічним партнером основних стейкхолдерів у європейській політиці вищої освіти і наукових досліджень, зокрема, співпрацює з Європейською комісією (Генеральним директором з наукових досліджень) та Європейською асоціацією університетів.

За статутом до структури організації входять: пленарні збори (раз на рік), президія, секретаріат, консультативно-дорадча рада та наглядова рада. Щороку в різних містах Європи Євродок проводить пленарні збори, на яких обирають керівництво Євродоку (президента, віце-президента, секретаря, скарбника і 3 членів президії), визначають допоміжні позиції та керівників робочих груп, обговорюють щорічну доповідь про діяльність організації, формують стратегічні цілі на майбутню каденцію, оптимізують внутрішні регуляційні документи (статут, внутрішній регламент) та організаційну структуру (наприклад, кількість і напрямки діяльності робочих груп). Механізм ухвалення рішень демократичний і прозорий та полягає в тому, що кожна країна має два голоси, представлені делегатами від національних організацій.

Рішення щодо керівних посад Євродоку приймається шляхом таємного голосування після оголошення кандидатів, яке відбувається публічно. Інші рішення приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів. На сьогодні всі представники національних організацій молодих науковців працюють у шести робочих групах: з досліджень освітньо-наукової політики, працевлаштування та розвитку наукової кар'єри, гендерної рівності, мобільності, інтердисциплінарних питань та вільного доступу.

Україна бере участь у загальноєвропейському русі молодих учених з 2014 р., коли завдяки зусиллям О. Березка, доцента Львівської політехніки, у Будапешті Рада молодих учених при Держінформнауки стала 35 членом Євродоку.

Євродок офіційно підтримує Європейську хартію науковців (рекомендації «добрих практик» Єврокомісії для дослідників та їх роботодавців) та Кодекс кадрової політики для науковців (працевлаштування та кар'єрне просування науковців).

Однією з основних форм інтеграції молодих учених різних країн є конференція Євродок, яка проходить щороку в різних куточках Європи і присвячена різній актуальній тематиці професійного розвитку молодих учених. Конференція – це унікальний європейський форум для комунікації молодих науковців, для обміну ідеями та досвідом діяльності національних організацій молодих науковців, їх співпраці з ключовими стейкхолдерами у системі вищої освіти і науки, формування спільної позиції щодо політики стосовно молодих науковців у Європі.

Так, цьогорічна (2015 р. – Ред.) конференція «Зміцнення позиції молодих науковців у Європі: залучення та участь» відбулася в румунському місті Клуж-Напока, що стало європейською молодіжною столицею 2015 р. На ній Раду

молодих учених при МОН України представляли секретар Ради Ю. Овчинникова – доцент Донецького національного університету, голова Ради молодих вчених університету, та І. Дегтярьова – докторант Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України, заступник голови Ради молодих вчених Дніпропетровської області. Українські делегати презентували доповідь «Виклики та перспективи для молодих науковців в Україні: пріоритети Ради молодих учених при МОН України» на пленарній секції «Пріоритети національних організацій (приклади окремих країн)».

Крім цієї сесії, тематика конференції охоплювала такі напрями, як «Стратегічне співробітництво з важливими стейкхолдерами (приклади окремих країн)», «Фінансування досліджень: виклики і можливості для молодих науковців та університетів», «Удосконалення гендерної рівності в кар'єрному розвитку молодих науковців», «Молоді науковці в Румунії» та «Євродок: минуле, сьогодення і майбутнє». Під час усіх сесій дискусії точилися навколо зміцнення позиції молодих науковців та їх співпраці, майбутнього Євродоку, зокрема, було визначено пріоритетні сфери діяльності організації на нову каденцію. Крім того, дискутували про кар'єру молодих науковців, їх офіційний статус (аспірант, докторант – це студент чи професіонал?) у різних країнах, а також про перспективи підготовки докторів філософії та вдосконалення PhD-програм.

У сесії, присвяченій фінансуванню наукових досліджень, про можливості та схеми фінансування наукових проектів, багатосторонньої дослідницької співпраці ознайомили Т. Йоргенсен (Європейська асоціація університетів, EUA), А. Буков (Німецький фонд досліджень, DFG) та С. Губерт (організація ScienceEurope).

На щорічних (2015 р. – *Ред.*) пленарних зборах було обрано новий склад президії Eurodoc, нову потужну мультинаціональну команду на чолі з президентом М. Керсо (Бельгія), віце-президентом К. Шапін (Франція), секретарем М. Іяс (Фінляндія) та іншими членами із Швейцарії, Хорватії, Угорщини, Польщі. Українські молоді вчені брали участь у робочій групі з питань наукової кар'єри (Ю. Овчинникова), з досліджень освітньо-наукової політики (Ірина Дегтярьова), відкритого доступу (О. Березко) та мобільності (О. Гоменюк). Крім цього, Україна ввійшла до команди EurodocPolicyOfficers.

Сьогодні пріоритетними стратегічними цілями для молодих учених Європи є:

- досягнення статусу працівника/наукового працівника для аспірантів (зміна ставлення до аспірантів не як до студентів, а як до дослідників, до професіоналів);
- підвищення цінності й суспільної важливості наукової діяльності (зокрема, наукового ступеня, дисертації);

- зміцнення інституційного потенціалу Євродоку, розроблення медіа-стратегії;
- лобіювання інтересів молодих учених, позиціонування Євродоку як важливого стейкхолдера у Європейському освітньо-науковому просторі.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності цього року стало проведення за допомогою національних асоціацій масштабного загальноєвропейського дослідження серед молодих учених, яке дасть змогу побачити повну картину щодо ситуації та особливостей підготовки наукових кадрів у Європі і розвитку кар'єри. Його результати та висновки будуть основою подальшої діяльності Євродоку на рівні ЄС в аспекті зміцнення позиції та підтримки молодих науковців.

Діяльність України у консолідованій громадській інституції молодих науковців Європи є надзвичайно важливою в контексті побудови Європейського простору вищої світи і наукових досліджень. Це дасть змогу українським молодим науковцям, по-перше, бути в епіцентрі європейського інформаційного простору, зокрема у сфері вищої освіти і наукових досліджень; по-друге, представляти та лобіювати інтереси української наукової молоді на рівні Європи; сприятиме налагодженню тісніших контактів із національними асоціаціями молодих науковців та іншими академічними партнерами різних країн. Спираючись на європейське бачення і підходи до наукової кар'єри та наукової політики, Рада молодих учених при МОН будуватиме та зміцнюватиме свою експертно-дорадчу діяльність для всіх категорій національних стейкхолдерів та працюватиме задля ефективних трансформацій у системі науки та вищої освіти України (*Кращенко Ю., Дегтярєва І., Овчинникова Ю. Євродок об'єднує і консолідує // Світ (http://www1.nas.gov.ua/svit/Article/Pages/15_4748_3.aspx). – 2015. – № 47–48 (грудень).*